

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap
három negyed iven, zeneműlélekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel.

Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadói-vatál ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához (váci utca 3) intézendők.

Budapest, 1883. április 5.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre
8 frt, félére 4 frt

Előfizetheti a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben.
Budapesten, váci utca 3 s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

A nemzeti színház operája.*)

Már csak néhány nap választ el a színházi év végétől; de különben is hűvét szokta jelezni a „nagy idény” befejezését: illő tehát, hogy ez alkalomból kissé foglalkozunk operánkkal, mint zeneéletünk legfőbb tényezőjével, rövid visszapillantást vessünk a lefolyt év eseményeire, hogy azokból megítélhessük az intéző körök tevékenységét és levonhassuk következtetéseinket ezen nagyfontosságú kulturintézetünk állapotára vonatkozólag.

A midőn ezt tesszük, csakis ellenőri tisztünknek kívánunk eleget tenni, melyet, mint a nyilvánosság közegei, nemzeti intézményeinkkel szemben gyakorolni hivatva vagyunk, és korántsem kecsgetjük magunkat azzal a reménnyel, hogy felszólalásunknak valami nagy sikere legyen. Régen megszoktuk már operánk igazgatóságától, hogy a sajtó jóakaró figyelemzetéseit semmibe sem veszi, bíráló megjegyzéseit nagyuri meg-

vetéssel fogadja, felszólalásaival mit sem törődik; általában semmit sem tesz azon benső viszony fenntartására és megszüldítésére, mely a színház és a sajtó között természetszerűleg létezik és melynek ápolása épen a színháznak állna leginkább érdekében. Bátran merjük mondani, hogy sok hiba, sok tapintatlanság, sok izetlenség el volna kerülhető, ha szorosabb viszony léteznék a színház és a sajtó, mint a közvélemény organuma között.

Mutatja ezt a külföld példája, hol a közélet e két rokon tényezője egymással karöltve jár, egymást kölcsönösen támogatja, kiegészíti. Bécsben, Párisban az opera igazgatósága módot és alkalmat nyújt a sajtónak, hogy a színház beléletében részt vehessen, a körében előforduló nevezetesebb mozzanatokról idejekorán értesüljön, a fontosabb kérdésekhez előzetesen is hozzászólhasson. Nálunk az igazgatóság állig begombolkozik a sajtóval szemben; még arra sem méltatja, hogy terveit, előkészületeit, munkaprogramját közölje vele; és ha azután egy vagy más dolog — többnyire csonkán vagy elferdítve — mégis nyilvánosságra kerül: megleckézteti a lapokat rosszul értesültségük miatt, — ha ugyan róluk egyáltalán tudomást venni kegyeskedik. De a helyett, hogy arról gondoskodnék, hogy tehát ezentúl jobban értesüljenek, még gondosabban elzárkózik a nyilvánosság elől.

Hiszen tudjuk, hogy minálunk még a főpróbákra is csak különös protekció

utján lehet bejutni, ebben a protekcióban pedig épen a sajtó képviselői részesülnek legkevésbé, mert ők legkevésbé grata personák az igazgatóság előtt. Tudjuk továbbá, hogy az állandó jegyek-től is megfosztották a lapokat és csak érelyes felszólalásuknak sikerült kivinni, hogy megkaphatják ugyan a jegyet, de érte kell küldeni. Mint a mikor a makrancos gyerek nem akarja a játékszeret, melyet testvérétől elvett, szép szerével odaadni, hanem ha mégis rákényszerítik, odadobja a földre, hogy legalább le kelljen érte hajolni. Mert mi más értelme van ennek az intézkedésnek? Érdekes előadások alkalmával, a mikor a szerkesztőségeknek fentartott jegyeket is értékesíteni lehetne, a szerkesztőségek rendszerint élnek jogukkal; ha pedig oly kevéssé érdekes az előadás, hogy még az ingyenjegyesek sem nézik meg, hogyan nézné meg valaki pénzért? Hyeonkor tehát a jegy megmarad. És így csakis a szegény, sokat zaklatott szerkesztőségi szolgálk teendőt szaporította az igazgatóság az új rendszabályllyal.

De térjünk át a lefolyt év művészeti eredményeire, melyekben az intéző körök tevékenysége nyilvánul. E tekintetben fájdalommal kell konstatálnunk, hogy az elért eredmények egyáltalán nem állanak az ország legelső műintézetének színvonalán és nincsenek arányban az érte hozott áldozatokkal. Ha pedig ennek okát kutatjuk, úgy ezt könnyen megtaláljuk abban, hogy operánknál tervszerű, öntu-

* A politikai napilapokban oly ritkán találunk művészi viszonyainkra vonatkozó kritikai közleményekkel, hogy valóban eseményként tekinthetjük a „Pesti Hírlap”-ban múlt héten megjelent s a nemzeti színház operai viszonyairól érkező cikket is. Bár sok tekintetben eltérő nézetet vagyunk, mégis érdekesnek tartottuk az alaposan és kellő tájékozottsággal írt cikket olvasóinknak is tudomására juttatni, legközelebb mi is tüzetesebben óhajtván e kérdéssel foglalkozni. (Szerk.)

datos cselekvés helyett rendszer nélküli kapkodás uralkodik. Tanuskodik erről a műsor, tanuskodnak a sikertelen vendégszereplések, az elhamarkodott szerződések, az indokolatlan felmondások. Szóljanak helyettünk a száraz tények.

A lefolyt évben — számításba véve a jövő hétre megállapított műsort is — 127 operai estén színrekerült 43 opera és 6 ballet. Legtöbbször adatott „Mefistofeles”, 11-szer; „Hunyady László” 8-szor; „Herodiás”, a „Hugonották”, „Proféta”, „Sába királynője”, „Sevillai borbély”, „Traviata”, mindegyik 5-ször; ellenben a „Figaro lakodalma”, „Orpheus”, a „Varázsfuvola”, mindegyik csak kétszer, „Fidelio” és a „Bűvös vadász” meg éppen csak egyszer. Verdinek 14 este volt szentelve, Mozartnak csak 8; Donizettinek 5 este jutott, Beethovennek egyetlen egy, Webernek szintén csak egy; Meyerbeer 4 operával („Afrikai nő”, „Hugonották”, „Ördög Róbert” és „Proféta”) 13 estét vett igénybe; Wagner két operával („Lohengrin” és „Tannhäuser”) 7-szer szerepelt és így tovább.

Operai újdonság volt 2½: „Mefistofeles”, „Herodiás” és „Orpheus”; ballet-újdonság kettő: „Satanella” és „Renaissance”.

Az újdonságok száma ellen nem lehet alapos kifogást tenni. Két oly nagy dalműnek, mint a „Mefistofeles” és „Herodiás” színrehozatala egy év alatt tökéletesen elegendő feladat volna a miénkél nagyobb színpad számára is. Azonkívül modern operadalmunk nem is olyan gazdag kiváló termékekben, hogy azok bemutatásával nagyon kellene sietnünk. De éppen azért nem ezekre kívánjuk mi a főszűlyt fektetni, hanem azon bő tárházára arégibb jeles operáknak, melyek külföldön már évtizedek óta a műsoron állanak, nálunk azonban még teljesen ismeretlenek. Értjük különösen a klasszikus és a Wagner-féle dalműveket.

Ebben az irányban az igazgatóság a lefolyt évben úgyszólván semmit sem tett. A klasszikus műsort mindössze Gluck „Orpheus”-ával gazdagította, és ez az az opera, mely főntebb mint fél újdonság szerepel először azért, mert oly rövid, hogy csak fél estét vesz igénybe, másodszor pedig azért, mert egy százhusz éves

dalművet talán még sem lehet egész újdonságnak — számba venni.

Wagner operái közül az igazgatóság még az őszi idényre kilátásba helyezte volt a „Mesterdalmokok” színrehozatalát, és mi erre annál biztosabban számítottunk, mert az a ritka eset történt, hogy erre nézve az igazgatóság helyén látta, hivatalos nyilatkozatot tenni. — persze nem a maga jószántából, hanem egy hírlapi cikk által provokálva. De ugyanebben a hivatalos nyilatkozatban határozottan meg volt ígérve Schubert „Női harc”-a, továbbá a „Patkányfogó” és a „Portició néma” is. Mindebből azonban semmi sem lett. A „Mesterdalmokok”-ra nézve már ki van mondva, hogy a jövő ősze maradnak, a többi pedig, az eddigi előzmények után ítélve, valószínűleg a feledés lomtárába kerül. Az igazgatóság, úgy látszik nem tartotta szem előtt Andrassy Gyula gróf mondását: „Ígérni nehéz, megtartani könnyű.” Nem számolt a körülményekkel, melyek legszebb terveit, legszebb szándékait semmivé tehetik és nem számolt saját indolenciájával, mely még a kedvező körülményeket sem engedni kelően felhasználnia, a mint ezt azonnal ki fogjuk mutatni.

Az előadott 43 opera között eredeti volt 3: „Atala”, „Hunyady László” és „Bánk-bán”, a melyek összesen 15 estét töltöttek be. De jellemző, hogy a míg „Atala” az egész évben csak háromszor, november óta, tehát a tulajdonképeni nagy idény alatt, egyetlen egyszer sem került színre, addig „Hunyady”-t 8-szor, „Bánk-bán”-t nem egészen két hónap alatt négyszer hallottuk.

Azt lehet erre mondani, hogy az utóbb említett két operának gyakoribb előadása indokolva volt azért, hogy Wiltné föllépte kiváló vonzerőt kölcsönzött. Tökéletesen igaz. De látjuk, hogyan használta föl az igazgatóság ezt a „vonzerőt” más irányban.

Köztudomású sajnos tény, hogy a klasszikus műsornak éveken át történt tökéletes elhanyagolása folytán közönségünk egészen elszokott a klasszikus dalművektől, izlése az olasz és a Meyerbeer-féle operák túlzott kultusza által ferde irányba terelgett. Mert igaz, hogy az igazgatóság lassankint fölveszi ismét a műsorba a klasszikus operákat is. De ho-

gyan jár el e tekintetben? A helyett, hogy gondos szereposztás, betanítás, szcenizálás, szóval mind tökéletesebb előadás által igyekeznék hatni a közönségre, olyan gyarló alakban mutatja be azokat, hogy nem csoda, ha a közönséget untatják, és még a klasszikus zene legbuzgóbb barátainak is elmegy tőlük a kedve.

Hát Wiltné asszony vendégszereplését nem lehetett volna ez irányban jobban kizsákmányolni, ha a klasszikus zene művelése az igazgatóságnak csakugyan szíven fekdűnk? Vagy azt hiszi az igazgatóság, hogy ha „Hunyady” megtelt 8-szor, mert Wiltné énekelte Erzsébetet, a „Varázsfuvola” vagy a „Don Juan” nem telt volna meg többször, mint egyszer, ha az ünnepeit művésznő éneklő az Éj királynőjét, illetőleg Donna Annát? Vagy helyesen találja az igazgatóság azt az arányt, hogy a míg Wiltné legutóbbi, közel négy havi vendégszereplése alatt a „Borgia Lucrécia”, „Troubadour”, „Hugonották” stb. operák mindegyikében kétszer léptette föl, addig „Don Juan”-ban és a „Varázsfuvola”-ban egyetlen egyszer hallhattuk és egészben véve Wiltné közreműködésével csak két klasszikus estét nyújtott hét olasz és öt Meyerbeer-estével szemben? Pedig a hangversenyteremben megmutatta a t. művésznő, hogy neki magasabb ambíciója is van, mint örökké Borgiát, Leonorát, Normát, Valentinát, és ismét Valentinát, Normát, Leonorát, Borgiát énekelni. Ezeket elénekli, ha kell, Szigetiné is, de Donna Annát, az Éj királynőjét, Constancet és a klasszikus műsor annyi más remek alakját nem. Mert hogy az igen t. intendáns új egyik híres mondatát travesztáljuk: „A klasszikus operákat vagy jól kell adni, vagy sehogy, de adni kell!”

Ezt az arany-mondást jó lett volna figyelembe vennie az igazgatóságnak akkor, midőn „Fidelio”-t színre hozta Balázs néval a címszerepben. Mintha csak „ad oculos” akarta volna demonstrálni azoknak, kik színrehozatalát sürgöttük, hogy a nemzeti színház klasszikus operák bemutatására teljesen képtelen.

De hát mit tett az igazgatóság abban az irányban, hogy ez másképpen legyen?

T Á R C A.

Verdi árnyéka.

Luigi a neve; foglalkozásra nézve komornyik, de oly szolgál, mely a párját ritkítja. Sancho Pansa, Leporello és Marcel egy személyben.

Különben pedig bérkoesi-tulajdonos és bérkoesi is Közép-Olaszország Reggio nevű kis városában és csak a zene és becsüvagy tette őt komornyikká.

Verdi az ura és parancsolója. Verdi: istene, Verdi egyedül nagy és Luigi nemesak profétája, hanem rabszolgája is. Verdi után reá nézve még csak két dolog van, a mi és a ki esodálhatót érdemel és ezek Verdi zenéje és az, a ki azt a zenét előadja.

Ha Verdi utazik, nem szükséges, hogy maga bibelőlődjön azokkal a csekélységekkel, a melyek ilyenkor elmaradhatlanok. Luigi mindenről gondoskodik. Ő a futar, ő a komornyik, a küldőne, az irattárnok és szükség esetén a szakács is. De még borbélyja is volna, ha a híres zeneszerzőnek nem volna az a szokása, hogy szakált visel.

Nincs Verdinek operája, sem valamely más zeneműve, sem frázisa, de még kottája sem, melyet Luigi nem ismer. Bátran el lehetne égetni Verdi minden szerzeményét; Luigi leírná azokat fejből a „Nebucadonosor”-tól a legújabb művéig.

E helyen nem hagyhatunk említés nélkül egy

esetét, mely Luigi ragaszkodásáról fényes tanubizonyítást tesz. Verdi Turinban volt, hogy a kamara tárgyalásain részt vegyen. Luigi rendkívüli küldetésben Bussettoba utazott, a hol a mestertől egy levelet kapott, melyben azt tudatja, hogy ne térjen vissza Turinba, mert ő a legközelebbi napokban Szent-Pétervárra szándékozik utazni, hogy a „La forza del destino” című operájának előkészületeit személyesen vezesse.

Mit tett Luigi?

Rögtön felbeszakított minden összeköttetést Bussettoban és egyenesen visszatért Turinba.

Ezalatt elérkezett a nap, melyet Verdi az elutazásra tűzött ki. A mester éppen néhány barátjával sétálgatott, türelmetlenül várva az indulás óráját, midőn egy embert pillantott meg, a ki lihegve, vad futással közeledett feléje.

Az illető Luigi volt.

— Corpo di Bacco, honnan jössz te ide? — Kiáltá Verdi a esodálkozás hangján.

— Bussettóból... — dadogá kimerülve Luigi.

— És mit akarsz?

— Ön Szent-Pétervárra utazik?

— Igen, és pedig rögtön.

— Jó... én elkísérem önt.

— Te?... engem elkísérni? Hol van az út-leveled?

— Zsebemben, mester.

— És hol van podgyászod?

— Itt!

Luigi egész podgyásza egy 3 végén összekötött kendőből állott, melyet a kezében tartott.

— Ez az egész?

— Igen, mester.

Verdi és barátai hangos kacajban törték ki. Luigi azonban rájuk sem hederített, hanem állhatatosan megmaradt szándékánál.

— Te szerencsétlen, — hát azt hiszed, hogy ott is Olaszország égető napsugarát találod?

— Nem tudom, hogy mit találok és nem is törődöm vele. Én utazom.

Verdi nem tehetett egyebet, elment Luigival egy ruhakereskedőhöz, ott vett számára egy prémes bundát, meleg kalapot és meleg felső cipőket. Így ellátva aztán útnak indultak Szent-Pétervárra.

Itt azonban a remélt dícsőség helyett csak irigységre és kellemetlenségekre találtak. Különösen a szegény Luigi szenvedett sokat a hidegtől. Úgy fázt, hogy a kő is megsajnálhatta volna; de ezt még csak eltűrte volna, ha nem jött volna valami közbe, a mi egy hevesvérű olasz az örülésig duhítottatott volna: az opera előkészületeit félbe kellett szakítani, mert Lagrua kisasszony megbetegedett.

Luigi jajveszékelt és átkozódott egy lélekzetvétele, tépte a haját és tombolt, mint egy örült.

— Mit használt a mi fáradtságunk? kiáltá. —

De különben jól van így! Minek jöttünk olyan országba, a hol eszkimók és jegesmedvék laknak? Átkozott éghajlat! Minden pillanatban megfagyhat az ember...

Mit tett általában operánk niveaujának emelésére.

Nincsen színpad a világon, mely állandóan, változatlanul megmaradna ugyanazon a művészi magasságon. Különösen az opera van, személyzetének folytonos fluktuációja miatt, gyakori kríziseknek kitéve. De a míg másutt a baj mulékony, átmeneti természetű, és egy élelmes, erélyes igazgatóság nem sokáig késik az orvoslással, — a mint ezt közelebbről Bécsben tapasztalhattuk — addig a nemzeti színház operájának betegsége már krónikussá vált — épen úgy, mint némely énekesnőnké — és az igazgatóság még sem nyul gyökeres gyógymódhoz, hanem toldozgat, tapasztgat, a régi foltra új foltot rak, minél színhagyottabb szövegből, nehogy az ócska ruhából nagyon kiríjon, a fésleket betapasztja egy kis arany-füsttel, és kész — a magyar udvari opera.

Operánk személyzete évek óta olyan hézagos, hogy Németországban akárhány kisebb színpadé is teljesebb, és igazgatóságunk még sem tesz semmit a hézagok kellő betöltésére. Más igazgatóságok folyton résen állanak, hogy a mint valahol feltűnik egy új jelenség az énekművészet egén, azonnal reá tegyék kezököt, és kézesek áldozatot hozni nemcsak a jelenért, — vagy mint a mi igazgatóságunk, a múltért, — hanem a jövő reményében is. A napokban tettünk említést Valentíniról, arról a fiatal magyar tenoristáról, a kit Nagyváradon fődöztek föl, és a kit most Berlinben képeznek a német színpad számára.

De hiszen köztudomású, milyen nagy azon magyarországi születésű, külföldi énekesek és énekesnők száma, — elkezdve Krauss Gabrielán, a párisi nagy Opera hírneves művésznőjén, Éhm Bertán, a bécsiek kedvencén és Voggenhuber Vilmán, a berlini opera ünnepelt tagján le egész Bély Herminig, Stoll-ig és Ernst-ig — a kiket nem azáltal veszítettünk el, hogy a külföld minket talán túllícitált volna fényes ajánlatokkal, hanem azáltal, hogy idehaza nem vették őket észre, nem kellett senkinek, képességeiket senki sem méltányolta.

E tekintetben a jelenlegi igazgatóság híven követi elődeinek nyomdokait. Nemcsak, hogy nem sikerült még idehaza egyetlenegy tehetséget sem fölfedeznie,

hanem még a külföldön feltűnedező, többé vagy kevésbé ragyogó csillagokról sem látszik tudomást venni. Igazi keleti fatalizmussal várja, hogy mit küld neki a gondviselés, — a külföldi színházi ágenssek képében. Már pedig a következő megmutatta, hogy a mit ez a gondviselés küld, az nem áldás, hanem valóságos csapás.

Az igaz, hogy az idei vendég szereplések legnagyobb része szerződéssel végződött. De ha figyelembe vesszük, hogy kik vendég szerepeltek és kik lettek szerződöttve, az eredmény legkevesebbé sem bizonyít sem a színházi agenturák megbízhatósága, sem igazgatóságunk élelmissége mellett.

Összesen tíz vendég lépett föl a múlt évben operánk színpadján: Wiltné, Szigetiné, Baláznéné asszonyok, Risley Lélia és Brethol Berta kisasszonyok, Bignio, Hajós, Láng, Manheit és Marcelli urak, Wiltné Mária asszony állandó vendégművésznő nálunk, de szerződöttés szempontjából tudvalegleg tekintetbe nem jöhet Baláznéné, Szigetiné, Bignio, Hajós, Láng, már korábban tagjai voltak a nemzeti színháznak, minél fogva köztük és az intézet között bizonyos szellemi kapcsolat létezett. Idegen tehát csak a többi négy volt reánk nézve, u. m. Risley Lélia, Brethol Berta, Manheit és Marcelli.

Risley Lélia k. a. csak egy itteni tekintélyes család ismeretségének köszönheti, hogy az igazgatóság figyelmessé lett reá, pedig éveken át itt volt közeli közeli: Bécsben tanult Marchesinél, Manheit Jakabot, a széphanjú baritonistát, az igazgatóság akkor vette észre, mikor már késő volt, mert — külföldre szerződött. A kik színházi ágensek útján kerültek hozzánk, azok közül Brethol Berta nem vált be; Marcelli, alias Curiel pedig, tudjuk, milyen csufos kudarcot vallott.

Miben mutatkozik tehát az igazgatóság öntudatos törekvése, terszzerű eljárása az operai személyzet kiegészítése körül, mely alapföltételét képezi operánk regenerációjának? Talán abban, hogy Hajóst szerződöttte és három hónap mulva tízezer forint kárpótlással ismét elbocsátja? Vagy abban, hogy baritonistának Lángot szerződöttte? Vagy pedig abban,

hogy a már meglevő négy drámai énekesnő mellé szerződöttte még Baláznénét, a ki soha sem volt drámai énekesnő, és Szigetiné, a kinek szerződöttése által — habár az újabb aquizíciók között kétségkívül ő a legjobb — még sincs véglegesen megoldva a drámai primadonna kérdése, úgy, hogy már is szó van egy hetedik drámai énekesnő: Dévái Janka szerződöttéséről; míg a koloraturszerepkör egészen Maleckyné asszony vállaira nehezedik, szubrett-énekesnőnk pedig nemsokára egy sem lesz, mert Nádayné asszonnyal az igazgatóság nem újította meg a szerződést, Komáromi Mariska k. a. pedig, a ki — úgy látszik — őt helyettesíteni lenne hivatva, majd csak idővel lesz talán erre képes, ha addig el nem megy a kedve a komoly tanulástól.

És ezzel egy kérdést érintettünk, a melylyel bővebben kell foglalkoznunk. A lapokban már régebb idő óta kísért, legújabbán pedig egész határozottsággal lép fel a hír, hogy Nádayné asszony e hó végével megválk a nemzeti színházról, és e hír mindaddig nem nyert cáfolatot. A t művésznő nem birt megegyezésre jutni az igazgatósággal. Némelyek szerint csupán a szabadságidő tartamára nézve, mások szerint a fizetés tekintetében is differenciák merültek föl. Nem mintha Nádayné asszony az eddiginél magasabb fizetést követelne, hanem az igazgatóság ezer forinttal kevesebb fizetést ajánlott neki az eddiginél.

Bármelyik verzió legyen a helyes, vagy akár mind a két irányban merültek is föl nehézségek: mi a legnagyobb méltatlanságnak tartanók, ha ily csekély differencia miatt elbocsátana az igazgatóság egy művésznőt, a ki tíz éven át oly kiváló tagja volt az intézetnek, mint Nádayné. Volt időnk, midőn ő képezte operánk egyedüli támaszát, vonzó erejét, a midőn, ha nem lett volna Nádayné, alig birtak volna operát adni a nemzeti színpadon. Lehet, hogy most kevésbé nélkülözhetetlen. Hiszen a játékoperák — az ő tulajdonképeni eleme — majdnem tökéletesen leszorultak a műsorról és így Nádayné asszonyt is kevesebbet foglalkoztathatják. De vajjon ez az ő hibája-e? Hiszen, hogy mily nagy benne a művészi ambíció, azt megmutatta az által, hogy

Igy folyt az egész nap. Szitokkal ajkain feküdt le és szitkozódva kelt fel. Verdi pedig nevetett fölötte és ez még jobban bosszantá.

— Ne nyugtalanodj, Luigi, monda, a jövő időnyben majd másként lesz. Hisz nem oly sietős...

— Ön úgy beszél, a mint érti, mester, felelé Luigi, ha tanácsomra hallgat, akkor fogja a partitúrát és menjünk vele máshova.

„Vieni mio sol di rose
Infiorar ti vo la vita.”

— Légy türellemmel Luigi. Ha hiába vártnak bennünket, akkor elutazunk.

— E szavak új életet lehelnek belém, mert már közel voltam a halálhoz. Vagy a düh, vagy a fagy ölt volna meg — Grand dio! morir si giovane.

— Csak türelem! Ha az előkészületek egy hét alatt nem lesznek befejezve, akkor megyünk.

Luigi örömben táncolni kezdett; aztán elénekelte Elvira áriáját „Ernani”-ból, mely így kezdődik:

Vola, o tempo! stb.

Mikor Olaszországba visszatértek, Luigi nagyban dicsékedett az orosz nyelvben tett tanulmányai-
val; de ha csak sejtette is, hogy orosz van a közelben, rögtön megszokott.

Luigi hazájának énekesit és énekesnőit két részre osztotta és pedig azokra, a kik kizárólag Verdi-féle zenét művelnek és ezeket phönixeknek, esalagányoknak nevezte, és azokra, a kik más zeneszerzők

műveivel foglalkoznak és ezeket fél vállról nézi le és sajnálja a szegényeket.

Frashinót tartotta a civilizált világ első tenoristájának; nem azért, mert gyönyörű hangja és előadása volt hanem azért, mert csak a Verdi-féle zenét művelte és nézete szerint a híres Mario is — mielőtt Verdi operáiban fellépett — hang- és izlés nélkül tenorista volt.

Luigi folytonosan énekel, akár dolgozik, akár pihen. Nem szükséges hozzátenni, hogy csak Verdi dallamait, mert az magától értetődik. A legnagyobb bűnnek tartaná, oly hangot eresztieni torkán keresztül, mely nem Verdítől származik. Mesterének szerzeményeit egyenlő mérvben esodálja, de a Troubadourt és Rigolettót bannulja, imádja egész a boldulásig.

Kedves tenorhangja van és páratlan zenei memóriája. Ha akarta volna, nem mindennapi művész vált volna belőle; de ő magasabbra tört, ő Verdi komornyikja akart lenni.

Egyszer elkísérte a mestert X. herceg palotájába, a hol Verdít egy estélyre várták. Természetes, hogy Luigi az előszobában maradt. A terem ajtai nyitva álltak és Luigi hallotta a zongora hangját. Megismerte, hogy a „Lombardok” teregettének bevezetését játszik. Közelebb húzódott az ajtóhoz, mintha láthatatlan mágnes vonzana, mind közelebb, közelebb, míg a küszöböt átlépte.

Verdi ült a zongoránál. Egy hölgy állt mellette, látszólag nyugtalanodva és a jelenlévő férfi

türelmetlenségének ad kifejezést, hogy a tenorista — a ki szintén hivatalos volt az estélyen — még nem jelent meg, minék következtében a szép tereget nem lehet előadni.

Luigi az esztét veszté, előre lép egész a zongoráig, ott megáll és el kezdi énekelni a tenorista szerepét.

A jelenlévők meglepetve néznek Luigire.

— Ki ez az ember? Honnét jött?

Verdi nem tudja bosszankodjék-e, vagy nevesen? Az utóbbit választja.

— Hölgyeim és uraim! monda mosolyogva és Luigire mutatva, ime mentő angyalunk... Ha megengedik, ő fogja énekelni a tenorista szerepét.

A szellemes herecgné beleegyezik és int Luiginak, hogy folytassa. És a tereget előadatott, kifogástalanul minden részleteiben, Verdi és a bérkoesis. komornyik-koesitulajdonos Luigi nagyobb dicsőségére.

Őszkor kezdődik Luigi szabadságideje. Verdi ilyenkor magányba vonul componálni, míg Luigi a komornyik szerepét a bérkoesi-tulajdonosával esereéli el. Két lova van. Az egyiknek Rigoletto, a másiknak Trovatore a neve. Luigit szülővárosában nem nevezik másként, csak: „Verdi árnyéka.”

Mig a tél tart, Luigi leküzdí vágyát szeretett mestere iránt, de a mint a tavasz jön, nincsen világ-nak az a hatalma, a mi őt visszatartaná, hogy ne szegődjék Verdihez.

nem találván kellő foglalkozást saját szerepkörében, reá nézve egészen idegen szerepkörrel is megpróbálkozott, midőn a „Tannhäuser“-ben Erzsébetet és a „Bolygó hollandi“-ban Sentát énekelte.

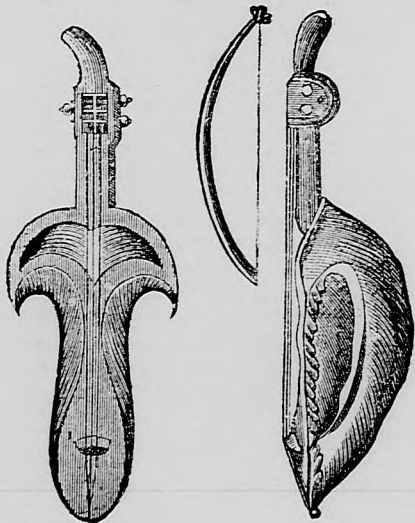
De volt Nádaynének más ambíciója is: az, hogy magyar művésznő legyen; és az is maradt, dacára a csábító ígéreteknek, melyekkel őt épen úgy ostromolták, mint más pályatársait, a kik a csábítással szemben kevesebb állhatatosságot tanusítottak, mint ő. Ha most ez lesz hűségének, ragaszkodásának jutalma, hogy elboesátják ezer forint különbözet miatt, a mikor másfelé tele marokkal szórják a pénzt: úgy ez intő példa lesz arra nézve, hogy a ki művészi hivatást érez magában, ne maradjon a hazában, hanem keressen a külföldön boldogulást, a hol tehetségeit mindenestre jobban fogják méltányolni, mint ide haza. És ha majd ott künn hanyatlóféltben lesz csillaga, akkor gondoljon hazájára, és jusson eszébe, hogy létezik egy menhely a külföldön rokkantá vált magyar művészek számára: a magyar udvari opera.

Ajak Kéty.
(Kéty)

A zene története.

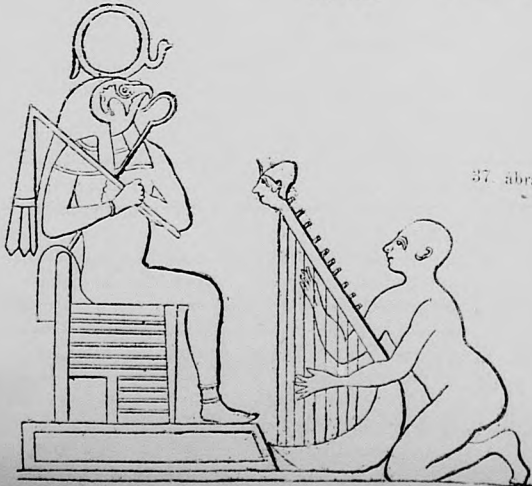
(11. folytatás)

A nagy egész áll négy negyed hangból; a kis egész: három negyed hangból. Nagy egész van három, u. m.: az 1-ső, 4-ik és 5-ik lépcsőn; kis egész van kettő, u. m.: a 2-ik és 6-ik lépcsőn; fél van kettő, u. m.: a 3-ik és 7-ik lépcsőn; kiindulási

35. ábra.

36. ábra.

37. ábra.

pontjuk a mi A-dur skálánk, és az egyes alapzöngék hosszabb neveiből csak az első szótagokat használják elnevezésül, rint u. m.:

A skála hangjainak nevei megmaradnak a többi skálákban is s ehhez képest nem egy-egy meghatározott hangot, hanem a lépcsők számát jelentik. E negyedes felosztással miszerintünk egyetlen hangközük sem lehet tiszta, mivel a 24 Struttit felosztva a mi 24 félhangunkra, természetes, hogy a mi rezgési számáranyunk meg nem közelíttetik. A hangmérés-klés (temperatura) azonban ott is kiegyenlíti a hiányt, mint nálunk az enharmoniai különbözetet.

Az indusok hangszereiket „R a g á k”-nak nevezik, mely szó indulatot, hangulatot jelent.

Az indus költészet gazdag képzelme szerint, minden hang egy-egy Nymphától származott, melyek szerint azok dalaikat éneklék.

Az indus zene-rendszer a temperatura segítségével 960 elméleti hangot különböztet meg, de gyakorlatilag még sem számlálnak többet 23-nál.

Az ind hangjegyírásban a betűjegyek szerepelnek, de azok időmértékre nézve minden határozottságot nélkülöznek s a zenei periodusok végét egy-egy Lotu-svirággal jelzik.

A hangjegyek különböző időtartamára, a zöngkötésre, úgyszintén a zenei díszítésekre nézve bizonyos geometriai képleteket használnak. Különböznélnek műszavaik is, pl.: „Istand” (lassan), „Ro” (frissen), „Gumbaum” (trilla) stb.

Az ily műszavak vagy jegyek az illető lépcsőjegyek alatt állanak.

XII.

Az aegyptomiak zenéjéről és hangszereiről.

Hogy a régi aegyptomiak zenéje minden történelmi ősnépek közt a legmagasabb fokon állott: az kétséget nem szenved, főleg ha tekintetbe vesszük az aegyptomi romok közt és az aegyptomi emlékeken talált számos képet, melyek hangszereiket tüntetik fel, s melyek már nem mindennapi technikai tökélyről tanuskodnak. Továbbá, ha meggondoljuk,

mely szerint alap-skálájuk aztán így alakul megközelítőleg a mi jelzésünk szerint u. m.:

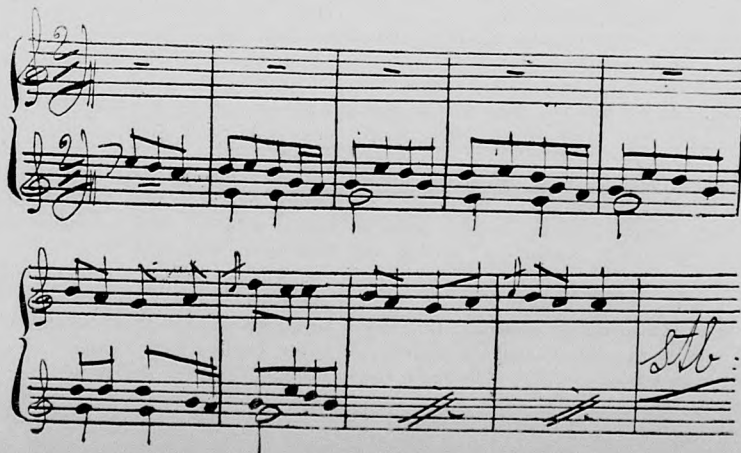
hogy a régi görögök, kik aztán minden műveltségnek az alapját vetették meg, mint minden más tudományt és művészetet, úgy a zenét is az aegyptomiaktól kölcsönözték.

A zene hét fő hangját az aegyptomiak már ismerték és szoros összefüggésbe hozták az addig ismert hét fő planétával, melyekről a hétnek neppait is nevezték s a mit tőlük a görögök és rómaiak is átvettek.

A zene hét fő hangjának egymáshoz való viszonyait valószínűleg az égi testeknek egymáshoz való általuk észlelt távolságából vonták le. Szerintük a legmagasabb hanghoz a legmélyebb oly arányban állt, mint a hold távolsága a Saturnushoz. Ez eszmében rejlik Pythagoras elmélete is az úgynevezett sphaerák zenéjéről. De történelmileg is tény, hogy Pythagorast bizonyos Onophis nevű aegyptomi pap avatta be az aegyptomi zene titkaiba.

A ránk maradt sokféle aegyptomi hangszer után bátran állíthatjuk azt is, hogy bizonyos összhangzatokat már ismertek. Bizonyítják ezt ama sokféle festményi és szobrászati alakzatok is, melyek az aegyptomi emlékeken láthatók, s melyek két kézzel hárfázó egyéneket tüntetnek fel, valamint ama különféle csoportokban zenélő alakok is, melyek közül az egyik korlátoltabb terjedelmű hangszerrel kezel, minő a fuvola, citera, lyra, vagy systrium, s bizonyos dal- lamot képviselt, míg a másik a hárfán hozzá bizonyos összhangzati kíséretet képezett, a mint ezt az alábbi kép is mutatja. (37. ábra.)

Támogatják e föltevést a Barabrák és Dongola lakóinak (a régi aegyptomiak leszármazó törzsnépei) még ma is divatozó éneklési modora, kik lyrával kísérik dalaikat olyformán, hogy a lyra a H, D, E, húrjain folyton ismétlődő bevezetést játszanak a dalhoz, míg a jobb kézben Plectriummal a legalsó G húr- t pengetik, a mi hangjegyírásunk szerint körülbelül a következő módon, u. m.:

Ugyane népfajok tánc dallamai is egészen különböznek a régi eredetű négeréketől.

Az éneklő személyzet ezeknél kettős karból áll, melyek váltakozva felelnek egymásnak a tánc közben tapsolnak, topantanak lábaikkal, mi által bizonyos éles rytmus jeleznek.

A mai aegyptomban a régi lyra, s y s t r u m és az őskori t r o m b i t a még ma is használatban van.

(Folytatása következik.)

Hogy esznek a francia írók?

— Gyomortörténeti adatok. —

Ha nem is lehet teljesen aláírni egy francia írónak ama mondását: Mondd meg, mit eszel, s megmondom, ki vagy; még sem tagadhatni, hogy az étkezés módja meg az ember értelmi fejlettsége és jelleme közt van valami összefüggés. A vérmérséklet nagyrészt az ételektől és italoktól függ, melyekkel élünk. A nemzetek karaktere és táplálkozásuk közt már sokan és nem alaptalanul kerestek összetartozóságot.

Nem lesz érdektelen egy tekintetet vetni a francia írók étkezési módjára.

Kezdjük mindjárt H u g o Viktoron.

Az agg költőnek még most is kitűnő étvágya van, mely bámulatba ejti vendégeit. Nagyon szereti a leves húsételeket, melyeket cukros borral szokott megöntözni. Nagy héten sem tesz kivételt, akkor is meg kell lennie kedvence ételének.

Sardou Viktor merő ellentéte Hugo Viktornak. Keveset eszik; végtelen idegessége még gyomrát is megtámadta; rendszeren csak könnyű ételt eszik. Mikor a Fédora próbái folytak, hogy ne mulasszon sokat, a színpadon reggelizett. A nagyevő gépészek ugyancsak bámultak, hogy a szerző megelégedett egy kis süteménnyel s egy pohár malagával. Ha Sardou dolgozik, pezsgőbe mártott kétszersültet szokott enni.

D a u d e t Alfonz nem tagadja meg délszaki eredetét. Szereti az erősen fűszerzett eledelket, olajos salátát, a bouilleboisset, a kedvenc provencai ételt, mely a walesi hercegnek is kedvence eledele.

Z o l a Emil nagyon egyszerű konyhát tart. Cotelette, két ökörszem, főzelék meg fehér kenyér, ebből áll ebédje. Csemegéül egy csésze teát iszik; bort soha sem iszik. A ki oly rémitő színekkel festi az ittasságot, soha sem izleli meg a hegy levét. De bár egyszerűen eszik, egy csemegét, a befőtt gyümölcsöt nagyon szereti. A gyümölcsöt maga szokta befőzni.

D u m a s Sándoron már messziről meglátszik az ingyenc. Azelőtt gyakran járt a legdivatosabb vendéglőbe. Utóbbi időben azonban visszavonultabban él s egészen magánzakácsára bizza gyomrát.

B e l o t Adolf, mióta Magyarországon járt, megszerette a paprikát; C o p p é e szereti az olajos ételeket, C l a r e t i e ellenben mindent megesszik, a mit eléje tálnak. A n n á l inkább kívánja a finom ételeket A u g i e r. P a i l l e r o n kiválóan a halat szereti.

E r e k m a n n és C h a t r i a n nemesak a regényírásban, hanem az evésben is társak. Nem tagadhatják meg e l s z á s z i származásukat. A füstös brasseriekben erős sör mellett gyürik le a savanyu káposztát.

Hazai hírek.

* A szerzői jogról szóló törvényjavaslat tárgyalására az írói kör kebeléből kiküldött bizottság S á r k á n y József kir. táblai tanácselnök elnöke alatt múlt hétfőn folytatotta üléseit. Ezuttal a zenei művekre vonatkozó szakaszok kerültek tárgyalás alá. Dr. Hubay Károly indítványa következtében a törvényjavaslatnak erre vonatkozó része lényegesen megváltoztatott.

* A magyar király-himnusz ügyében, mely már régebb idő óta foglalkoztatja a hazai közvéleményt, immár elhatározó lépés történt. A tavaly Debrecenben tartott dalár-gyűlés ugyanis, mint annak idején közöltük, egyhangu lelkesedéssel elhatározván annak megteremtését, az egyesület »közpon-ti választmányát« bizta meg az ez irányban szük-séges teendővel. Ez viszont Simontfy Kál-mán elnöke alatt egy szűkebb bizottságot küldött ki, mely befejezvéen munkálkodását, már ez iránti részletes tervezetét e napokban be is nyújtotta; minek folytán a szövegre 100, és annak megzenésítésére kifizetett 200 aranyos pályázat legközelebb ki fog hirdet-tetni és a két rendbeli (szöveg és zene) ver-senyművek beérkezése, megbirálása — és a három legjobbnak ítélt mű sokszorosítása — és a hazai dalárdáknak illő időben való szét-küldetésére való tekintetéből oly határidők állapítatnak meg, hogy a pályázat ered-ményének a jövő évi miskolci orsz. dalár-tü-netpélyen a hazai nagy közönség előtti bemu-tatásával, ezen fontos nemzeti ügy művésze-ti része megoldást nyerhessen.

* A nemzeti színházban Sardou »Fé-dorá«-ja ápril hó 6-án kerül színre, a cím-szerepben Helvey Laura kisasszonnyal. — Legközelebb egy olasz basszista fog vendég-szerepelni a nemzeti színházban, a ki hivatva lenne a távozó Neyt helyettesíteni. Ve-deremo!

* A népszínház igazgatósága a követ-kező című darabokat nem fogadta el elő-adásra: »Szakajtó és kucsma«, »Czifra Sán-dor az uri betyár«, »Bíró lánya Róza«, »Csonka Marci«, »A szerelem szökevényeie«, »Szerelm és boszu«, »A veres pruszlika«, »Kortésvilág«, »A falusi bíró Budapesten«, »Don Quijote kalandjai«, »A szép vadász szerelme«, »Bakó Örszi«. — A kéziratok a népszínház titkári hivatalában d. e. 11—12 óra közt visszavehetők.

* A Liszt Ferenc félszázados jubileumára a főváros által alapított ösztöndíjakat a tanács Aggházy Károly, Banholzer Julia Jeruzsalem Julia és Thomán István zenekadémiai növendékeknek adománnyozta.

* Tagajánlások a tudományos akadémián. Az akadémia ügyrendje szerint március hó 31-éig kell benyújtani a megválasztandó új tagokra vonatkozó indítványokat. Az idén a mondott napig a következő ajánlatok é kez-tek be: Az első osztályba tiszteleti tagul Greguss Akos helyébe Jókai Mór; ren-des tagokul Frankenburg Adolf, Lé-vai József, Szarvas Gábor; levelező ta-gokul Szász Béla és az ifjabb nyelvész-generáció egyik legkiválóbb tagja, Halász Ignác. A második osztályba rendes tagul Deák Farkas; levelező tagokul Kovár-y László, Ballagi Aladár, Hampel Jó-zsef és Pulszky Károly.

Külföldi hírek.

* Doppler Ferenc 1858. ápril 2-án fog-lalta el helyét a bécsi udvari opera zenekará-ban, mint első fuvolás és így épen 25 év óta tagja a nevezett intézetnek. Jelenleg már nem működik a zenekarban mint fuvolás, hanem udvari karmesteri rangban van. Egy idő óta súlyos betegségben szenved; remél-jük azonban, hogy nemsokára kedvező for-dulatot vesz egészségi állapotára és még sokáig élvezheti munkás életének gyümölcseit.

* Liszt Ferencnek »Erzsébet« című oratoriumát legközelebb előadják Berlin-ben. Az előadás iránt az ottani közönség köreiben rendkívüli érdeklődés mutatkozik.

* A párisi »Porte Saint Martin«-szin-házban a jövő hó folyamán színre kerül B e l o t Adolf új drámája: »Le pavé de Paris.« A darabban előfordul egy díszlet, mely a közönség szemei előtt négyszer vagy ötször átváltozik. Legelőször a hatetötöt ábrázolja, azután lassankint fölszáll, úgy hogy a néző egymásután látja a ház különböző emeleteit, le egés a pincéig. Az egyik padlásszobában gyilkosság történik; a gyilkos emeletről eme-letre menekül, utóljára a pincébe jut, onnan pedig egy nyíláson át a ház alatt elfutó ala-gutba, a hol épen kísérleteket tesznek villa-mos világitással. Itt végre elfogják.

* Angol operai újdonság. A londoni »Drury-Lane«-színházban husvét hétfőjén nyílt meg az angol operai idény. R o s a Ká-roly igazgatása alatt. Ez alkalommal először adták Goring Thomas »Esmeralda« című négyfelvonásos nagy operáját. Szöve-gét Marzials és Raudegger írták, és abban Hugo Viktornak a »Notredamei to-ronyör« című drámáját dolgozták fel, csak-hogy ő náluk a darab szerenésés véget ér, a mennyiben Esmeralda nem a máglyára ha-nem holtak hitt kedvesének karjaiba kerül. Az opera zenéje legelső műve az angol zene-szerzőnek, a ki a párisi konzevatoriumbau nyerte kiképeztetését, és ennél fogva a fran-cia iskolát választotta mintaképül. Különösen a francia Thomasnak, a »Mignon« szerzőjé-nek befolyása feltűnően nyilvánul a zenében, mely nagyon dallamos, a hangszereles pedig helyenkint fényes. Az új opera határozott sikert aratott, a miben jelentékeny része volt a kitűnő előadásnak és gyönyörű kiállításnak is. A főbb szereplőkön kívül ismételtén hiva-ták a szerzőt és a törekvő igazgatót.

* Nagy hangversenyt rendez május 7-én Camposelice herceg saját költségén, a párisi nagy Trocadero-teremben, az elagott har-cosok önségelyegylete javára. A hangver-senyben 300 tagból álló zenekar közreműkö-désével elő fogják adni Benoit Péter, belga zeneszerzőnek »Lucifer« című oratoriumát.

* A b üsszeli »La monnaie«-színház a jövő idényben Wagner Richárd »Mester-dalnokai«-t fogja színre hozni.

* A müncheni nemzetközi műtarlatra nagyban folynak az előkészületek. Már hozzá-fogtak az üvegpalatában a belépitmények elkészítéséhez. A kiállításnak kiváló érdeket fog kölcsönözni S c h w i n d Mór, híres kép-cykklusa: »A szép Meluzina«, melyet ural-kodónk e cél a használatul átenged.

* A párisi »Chateau d'Eau«-színházban a múlt héten volt bemutatója Alexis Mar-tin »L'oiseau de proie« (A ragadozó madár) című öt felvonásos új drámájának. A közön-ség eleinte jóakaró türelemmel hallgatta a nehézkes menetű, unalmas, valószínűtlensé-gekkel telt darabot; az utolsó felvonásban azonban kitört a megsemmisítő gúnykacaj és a midőn az előadás végéig a szerzőt hívní próbálták a kacaj heves pizsegéssé válto-zott. A darab tökéletesen megbukott.

* Hány évet éltek a kiváló zenészek. Schubert 31 éves volt, Bellini 33, Mozart 35, Mendelssohn 38, Nicolai 38, Weber C. M. 39, Herold 41, Schumann 46, Lörzing 47, Donizetti 49, Adam 52, Mehul 54, Beet-howen 56, Halewy 62, Bach 65, Marschner 66, Conradin Kreutzer 67, Wagner 69, Flo-tow 70, Spontini 72, Meyerbeer 72, Gluck 73, Händel 74, Spohr 75, Rossini 76, Haydn 77, Cherubini 81, Auber 87.

* A prágai cseh színház igazgatójával Subert F. A. cseh író és a »Pokrok« mun-katársa és annak helyetteséül Pivoda Fe-renc ének-intézet-tulajdonos választott meg.

Figyelmeztetés
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bő-
zésére.
Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében váci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF

== Mignon == zongorák. Tartós kitűnő hang-
szerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

'Produktiv szövetkezet.'

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bösendorfer” zongoragyárából el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyaggyár
készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlatos az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

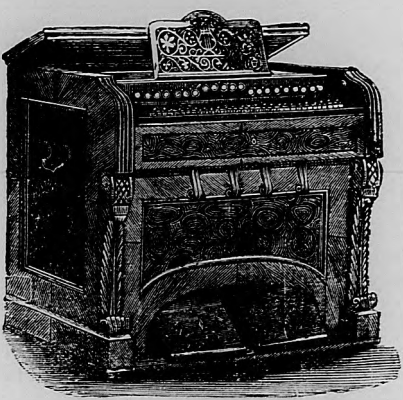
Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából.
" " " fekete.

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros.

A legkitűnőbb
„Harmoniumok”

Tietz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára.

A legjobb minőségű Harmo-
niumok nagy választéka.
Hangverseny- és szalon-har-
moniumok. Prolongement és
Percussióval Templomok és
iskolák számára 100 forinttól
feléle.

Több évi jótállás!

Árjegyzék kívánatra
bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakcimelei:

Zongora.

Aggházi Károly nemz. zen. tan. Akad.-ut. 11.
Bartay János " " Váci-utca 10.
Schütze Rezső " " N.-korona-u. 4.
Khayil Antal " " Thonet udvar
Erney József " " Kerepesi-út 24.
Huber Károly " " Uj tőzsdeépület
Dr. Popper Armin Sugár út 80. sz.
Ziegler János Király utca 35. sz.
Koschirz János Sugár út 89. sz.
Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
Tomka István Molnár utca 20. sz.
Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
Kun Miksa Bálvány utca 26. sz.
Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
Sipos Antal Keeskeméti utca Geisztház
Zimay László Molnár utca 37.
Székely Imre Szerb utca 2.
Avar Alajos, Rákossárok-utca 30.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi út 24.

Ének.

Aggházi Károly Akadémia utca 11. sz.
Huber Károly Uj tőzsde-épület
Pauli Richárd Dohány utca 28.
Passy-Cornet asszony Múzeum körút
Igerics Katalin Lipót utca 6.
Ulrich Cécilie Albrecht út 6.
Schmidt József Lipót utca 19.
Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

Aggházi Károly Akadémia utca 11.
Erney József Kerepesi út 24.
Puks Ferencz Klauzál utca 4.
Huber Károly Uj tőzsde-épület
Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

Huber Károly Uj tőzsde épület
Gobbi Alajos Magyar utca 36.
Pischinger Alajos Dohány utca 45.
Kis Péter Sándor utca 5.
Frankhauser Károly Diófa utca 18.
Mészáros József Tüzoltó utca 10.
Avar Alajos Rákossárok-utca 30.

HOYER

vonó-hangszer készítő.

Gyönyörű imitációk kül-
nösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlatosok.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszer a zongora gyártás
remekjei közé tartoznak. Tartósságra
utólérhetlenek. ezen tulajdonságnak
köszönheti a gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Szalon Stucz, diófa
" " " fekete
keresztthúrozott és egyszerű

J. Heitzmann és fia

cs. kir. udvari zongoragyáros.

Első rangú gyár, mely külö-
nösen arról nevezetes, hogy
a legtartósabb hangszereket
készíti. Zongorái az egész vi-
lágban el vannak terjedve. S
mindenütt egyaránt kelendő-
ségnek és kedveltségnek ör-
vendenek. Birja a legmaga-
sabb kitüntetések.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány,
mely különösen szoliditása
és tartóssága által tűnik ki.
Ezen minden tekintetben
ajánlatos zongorák főgynök-
ségét a társulat birja s zong-
oratermében mindig megte-
kinthetők.

Uj találmány!

**Vonó hangszerek,
hegedűk
és gordonkák.**

melyek teljesen pótolják az olasz
mesterek műveit. A hang ép oly erős
és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csak a Harmoniánál, Buda-
pesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerés-
sel nyilatkoznak e feltűnést keltett
tűneményszerű hangszerekről.

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban
150 frt.

MARTIN WESSELY
zongoragyáros.

Különös speciális az úgynevezett
„Diminutiv” zongora, legkisebb alak
s mégis erős, tiszta hang. Bár milyen
kicsi szobában is elfér. Az egész zong-
ora 1 1/2 méter. Különléle érnek.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt

kapható minden könyv- és
zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák

Souczerk Máttyás

zongoragyár

olcsó és tartós gyártmány
a »Harmonia« zong-
oratermében min-
dig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben

kaphatók valódi legfinomabb francia

**hegedű- és gordonka-
hurok és gyanta.**

A világhírű Voirin-féle vonók
raktáron tartatnak.

Vidékről jövő megrendelések
pontosan teljesítetnek.